

JENNY VALENTINE

Přeložila
VERONIKA LÁSKOVÁ

COSMOPOLIS

JENNY VALENTINE

PŘED
NĀMI
A PO
NĀS

Přeložila Veronika Lásková

Copyright © 2024 Jenny Valentine

Published by arrangement with Simon & Schuster UK Ltd

1st Floor, 222 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HB

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system without permission in writing from the Publisher.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

Translation © Veronika Lásková, 2025

ISBN 978-80-271-5768-6

Věnováno všem duchům

1. BERUŠKA

Sedíme na hřbitově, já a moje nejlepší kámoška Mab, a děláme vtípky o tom, jak je hospoda s bowlingem jen kousíček od hrobů. Popíjím z plechovky teplý cider a Mab kouří jednu za druhou ručně balené cigarety, co našla tehdy na večírku. Jsou tenounké jako prstíky panenek. Než jsme se vydaly z té akce pěšky domů, nacpala si jich do kapes bezednou zásobu. Vzpomínám si, jak se u toho tvářila, celá rudá vzteky.

Ani mi nechutnaj', povídá. Ale aspoň mám teď co dělat.

Už se ani nesnažím přijít na to, jestli je tohle ten nejhorší nebo nejlepší způsob, jak trávit léto. Možná se na to ani nedá jednoznačně odpovědět. Mab říká, že třeba platí obojí. Každopádně jedno vím jistě: nemáme moc na vybranou. Ale nejradši bych se vrátila v čase do doby, kdy ta černá díra, co mě momentálně celou polyká, byla jenom špendlíková hlavička. Jenom subatomární částice smutku.

A kdyby to šlo, vrátila bych se ještě dál. Do doby Předtím. Před tou party a tím, co pak následovalo.

To by určitě chtěli všichni.

Pořád meleš něco o atomech? zeptá se Mab, jako by mi četla myšlenky.

„Některý věci se nemění,“ odpovím.

Přikývne. I když všechno ostatní ano.

Je tenká jako záclona. Jenom závoj dřívější Mab. Pihy jako první kapky deště na suché hlíně, jizvička nad obočím, vlhce se blýskající zuby. Když zamrkám, její rysy se mi před očima rozpíjí jako vodovky na papíře. Na pravém boku má šmouhu, jak klouzala po asfaltu. Šaty roztržené až na kost. Na čele zčernalou ránu s hlubším stínem v místě, kde jí praskla lebka. Obrátí se a usměje se na mě, jako by měla v puse plno žlutého kouře. Moje krásná kamarádka.

Nechceš taky jednu? povídá mi a znovu potáhne.

„Ne, díky.“

Jsou fakt odporný.

„No jo. Beztak bys neměla kouřit.“

Kopne mě do kotníku, jak to jen vsedě dokáže, a já bych to zoufale chtěla pocítit.

Nezapomeň, že už jsem stejně mrtvá, připomene mi. Jako bych mohla zapomenout.

Je to mezičas. Jako po zkouškách, když čekáme na výsledky, máme už odpracováno, anebo taky ne, na tom nesejde, každopádně už se stejně nedá nic dělat. Tak dlouho jsem se na ten

pocit těšila – jako když člověk skočí, ale ještě nedopadl na zem. Nezbyvá nám než čekat.

Očístec, říká tomu teď Mab. *Limbo*.

„V tom se asi vyznáš,“ poznamenám.

Povytáhne obočí. Pod svrchní vrstvou kůže to zaskřípe. *Jo. Přesně tak.*

Neustále mává ve vzduchu mezi námi dlaní, prý aby na mě nešel smrad z těch jejích cigaret. Povídám jí, ať toho nechá, že stejně nic necítím. Zamračí se a sundá si prstem z jazyka kousek tabáku. Má barvu smrti. K smrti unavený. Kdykoli se na ni podívám, jsem jako na trní. Stydím se, že mi v žilách ještě pořád líně koluje krev.

Vedro posledních dnů si všechno podmanilo tvrdou rukou. Ulice vypadají spíš jako kulisy. Opuštěné. Něco v nich chybí.

„Kde jsou všichni?“ ptám se.

Čert ví.

Musím se jí prostě zeptat. Ta otázka mi klíčí hluboko v břiše a potřebuje ven. „Kde je Franc?“ Franc je Mabin brácha. Je to složitý. Významně se na mě podívá a já to vydržím. Nakonec první uhne pohledem ona.

„Pořád ještě se kvůli tomu zlobíš?“ ptám se. „Vážně?“

Ne. Odvrátí pohled. *Už jsem se s tím srovnala.*

Něco takového říká vždycky jenom tehdy, když rozhodně srovnaná není.

Je neskutečné ticho. Ani vánek nezašumí, nezpívají ptáci, nevrčí auta. Jediné, co je slyšet, jsou moje myšlenky, mám ho jako vždycky plnou hlavu, jako moře hemžící se rybami, jako hvězdnatou oblohu bez mraků. Jenže tam, kde býval on, zůstala teď jen temná hmota. Cítím to. Znepokojivou absencí světla.

Elk, osloví mě Mab tentokrát tišeji.

„Ano?“

On určitě přijde.

Snažím se po něm netoužit. Zoufale se pokouším dostat ten pocit pod kontrolu.

V suché trávě pod námi pobíhá můj bráška, vrčí, plive a skáče, loví hmyz jako velká kočka. Hraje si na tygra a sbírá při tom odpadky. Vždycky zvládá několik věcí najednou. Máma na něj šeptem zasyčí: „Knoxi. To se tady nedělá.“

Chudáček, poznamená Mab.

„Je v pohodě,“ namítnu. „Líbí se mu tady.“

Ona se protáhne, jako by chtěla zívnout. *Taky sem chodíme dost často.*

Knox šlápně na pytlík od chipsů a přidá ho do svojí sbírky.

Na pláži by se mu určitě líbilo víc, neodpustí si Mab.

Dívám se na něj, jak vrčí. Růžový ret. Dokonalé mléčné zoubky.

„To máš asi pravdu,“ připustím.

Slunce praží, ani nemrkne. Dala bych nevím co za to, kdyby trochu zafoukalo nebo se spustil déšť. Nebo kdybych měla po ruce aspoň mizerný kousek ledu.

„Je příšerný vedro,“ prohodím. „Tobě není horko?“

Zavrtí hlavou a ukáže zdravou rukou někam nad střechy. Rovné čáry se ve vzduchu tetelí, jako by byly pod vodou. Už jen při tom pohledu dostávám žízeň.

Tam jsou ty byty důchodců?

Velké i menší věžičky, verandy. Výtahy, nájezdové rampy pro vozíky a na záchodech tlačítka pro případ nouze. Máma tam jednu dobu pracovala. Prý to bylo depresivní. Odsud to přitom vypadá jako Disneyland.

Mab ryje bosými patami v prachu. Na okamžik mě napadne, kde má boty. Jen na vteřinu. Pak to radši pustím z hlavy.

Aspoň vím, že tam jednou neskončím, povídá.

„Kde? Myslíš jako ve stáří?“ Vzpomenu si na babičku Joanie. Na její ruce, uzlovaté jako kořeny stromů, na kotníky tenké jako sirky, na její moudrost a rtěnky a nakažlivý chraplavý smích. „Podle mě se najdou i horší místa.“

Třeba záchody na festivalech, povídá Mab.

„Koberec v hospodě.“

Čtenářskej kroužek tvý mámy.

„Karaoke na výletní lodi.“

To ji rozesměje, ale vzápětí ztichne.

Nebo tohle tady.

Máma projde přímo kolem nás, v náruči plno zvadlých růží, a Knox šlape poslušně za ní. Vedle mě se válí v trávě další plechovka od cideru. Nevzpomínám si, že bych vypila dvě, ale možné to je. Kdoví.

„Nenechávej to tady,“ povídá máma – první věc, kterou mi od rána řekla.

„Neboj,“ odpovím. „Neměla jsem to v plánu,“ a Mab na to: *Co je to s vámi dvěma? Proč s ní mluvíš tímhle tónem?*

Pořád ve střehu. Napjaté příměří. Na kordy.

Knox sebere plechovku místo mě a shýbne se při tom tak blízko, že cítím vůni jeho dětských vlásků a polední žár na kůži.

„Dalo by se to nazvat asi tak,“ řeknu jí, „že nám vypadlo spojení.“

Za posledních pár týdnů jsme s mámou nepromluvily prakticky ani slovo. Myslím, že vzhledem k okolnostem je to její vina, a já jsem příliš vyčerpaná, abych s tím něco dělala. Už takhle mám všeho plný brejle.

Bráška zavadí rukou o ostružiní a škrábne se o trn. Jasně červený korálek krve na jeho palci vypadá úplně jako beruška. Zvedne ho na světlo, zazubí se na mě a pak kapičku olízne.

Rez, zašeptá Mab jako očarovaná. Železo.

Dojde mi, že ona už víckrát nic neochutná.

Prohlíží si vlastní dlaně, bezkrevné, téměř průhledné, jen na prstech se jí pořád ještě bledě lesknou prstýnky. Všechny kromě toho s kulatým smajlíkem, který našla na pláži. Je celý zlatý, s inkoustově černýma očima. Vzpomínám si, jak jí tenkrát přišlo líto té nešťastnice, která ho ztratila, a jak se dušovala, že se o něj bude dobře starat, aby mu tu nepříjemnost vynahradila. Teď patří mně. Půjčila jsem si ho ten den, kdy jsme vyrazily na večírek, a tím je to asi jednou provždy dané. Kdykoli si ho na mně všimne, odvrátí oči, jako by na mou ruku nepatřil.

Už sis našla brigádu? vyzvídá.

„Hele, ty mluvíš jako můj táta. Náhodou ještě ne.“

Stýská se mi po kavárně. Hrozně mě to tam bavilo.

Tak tím mě nadzvedne. Vždyť si vymýšlí! „To není pravda. Stěžovala sis na zákazníky a taky, jak tě bolí nohy.“

No, poznamená, teď už mě nebolí nic.

„Opravdu ne?“ zajímám se. „Jako vůbec?“

Vypadá, jako by trpěla bolestí v jednom kuse.

Dívám se na zem a na stopy, které tam měly po jejích nohou zůstat. Už zase cítím v břiše prázdno. Jako při volném pádu. Takhle to teď bude navždycky. Knox naštěstí umí každou prázdnotu rychle vyplnit. Přiběhne a stoupne si přímo vedle mě.

„Kde přesně je?“ ptá se. „Nerad bych na ni šlápl.“

„Jak to myslíš?“ povídá mu máma a já odpovím: „Tady.“

Koukne se tak trochu směrem k Mab a ta, přestože ji nemůže vidět, mu pošle vzdušný polibek.

„Neboj, Knoxi,“ uklidňuju ho. „Jí neublížíš. Dokáže rychle uhýbat.“

Máma promluví takovým tím hlasem, jako když má sevřené rty. „Prostě nešlapej na hrob,“ řekne mu. „Nechod' přes něj.“ Jako kdyby to byla jediná verze Mab, o níž se dá mluvit. Jako bych se jí nepokoušela stokrát povědět o duchovi mojí nejlepší kamarádce.

Mab se vedle mě ponuře a tiše zasměje. *Tohle mě fakt štve. Jak pořád dělá, jako bych tu nebyla.*

„Já vím,“ povídám. „Mě to taky vytáčí.“

Hřbitov je obrovský. Nekonečné řady. Všude kolem je město, a tohle je svým způsobem taky město, označené a očíslované, uspořádané do řad a ulic jako předměstí s řadovými domky. Máma uklízí stejně jako doma: s hlavou skloněnou, hbitě a zamyšleně, a Knox chodí za ní a vytváří vzápětí nový binec.

„Může tady mít člověk protivný sousedy?“ vyzvídá Knox. „Vadilo by to?“

„Protivný sousedy?“ Máma si opráší hlinu z kolen. „Ty máš teda otázky.“

Člověk tu spíš nemá nic a nikoho, povídá Mab. Protivní sousedi by byli ještě výhra.

Ale je tu pěkně. Samá zeleň a klid a čerstvý vzduch, zákoutí ve stínu a dlouhá ševelící stromořadí. Vlastně je tohle bydliště pro mrtvé hezčí než spousta míst, kde většina lidí stráví život.

Některé hroby mají pomníky a anděly, zelenající bronz a květiny, co ve vedru usychají, ale tenhle je malý, tichý a nenápadný. Ještě není hotový. Příliš čerstvý na to, aby měl vlastní kámen. Je tu jen obyčejná tabulka zapíchnutá do země. Skoro ani nestojí za řeč. Nejsmutnější věc, jakou jsem kdy viděla.

„Měla bys mít pomník,“ povídám. „Mauzoleum. Nebo rovnou mrakodrap.“

To je málo, povídá Mab a tělo se jí zvedá a klesá jako na vlnách, jako by ji někdo jiný, nějaký větší tvor než ona, neustále vdechoval a vydechoval. *To je málo, to je málo, to je málo.*

Máma vyškubává pár skomírajících sedmikrásek. Decimuje je. Dělá paseku. Knox si kecne na zem. Snaží se rozpúlit stébla trávy a pískat na ně, jenže tráva je suchá a pokaždé se mu zmačká a praskne. Je to naprosto nad jeho síly. Herkulovský úkol. Mab ho bedlivě sleduje, jak trávu znovu a znovu napíná mezi palci, plný naděje a možností.

Ozvu se: „Už bych pomalu měla jít.“

Mab zvedne hlavu. *A kam?*

„Je úterý,“ odpovím. „Od pěti mám Stevie.“

Zamračí se. *To už tam chceš zase začít chodit?*

Dívá se na mě divně, jako by si nepřála, aby se svět točil dál bez ní. Zapisování do diáře, domlouvání věcí.

„Už jsem dvakrát vynechala,“ namítnu. „Navíc je to tak trochu její obor, ne? Terapie pro truchlící pozůstalé. Potřebuju podporu.“

Mab zakroučí očima.

„Vlastně jsem doufala, že půjdeš taky,“ dodám a ona naznačí sebevražedné gesto – nožem, pistolí, provazem.

„Nech toho,“ napomenu ji. „A pojď se mnou.“

Usměje se. Ta pohmožděná lícní kost, špičatá brada.

Ale můžeme zůstat ještě chvílku tady, povídá. Chci tu s tebou jen tak sedět. Slibuju, že potom půjdu.

2. ČINČILA

Kromě Mab nebo toho, co z ní zbylo, mám ještě mámu s tátou, co se mají pořád celkem rádi, France, který je kdovíkde, potom svou terapeutku Stevie, co je vlastně docela fajn, a Knoxe, kterému nedávno bylo pět. Jmenuju se Elk, což je zdrobnělina od Eleny. Víím, že to nedává úplně smysl, jako když se třeba Mabel zkrátí na Mab nebo Francis na Franc, ale stejně se mi tak říká. Tak to prostě je.

Už jsme dávno měly jít, ale Mab se nějak nedokáže hnout z místa. Pozoruju ji, jak se dívá na panorama města, jak nasává všechny detaily. Jak se napájí světlem.

Stýská se mi po všem, povídá. Nebyla jsem připravená.

„Mrzí mě to,“ odpovím, protože nic lepšího se říct nedá.

Kdybych aspoň měla nějakou dobrou knížku, vypočítává na prstech, co by si přála.

A čerstvý jahody, Elk. Dala bych si jahody.

Karty.

Popelník.

„A to je všechno?“

Nikdy si neuměla pořádně sbalit. Pamatuju si školní výlety, kam odjela bez ponožek. Kolikrát si zapomněla inhalátor. Nebo jak jsme jeli stanovat a ona nechala doma stan.

Když jsem byla malá, dostali jsme jednou ve škole za úkol napsat seznam věcí, co bychom si sbalili s sebou, kdybychom museli narychlo odjet z domu. Kdyby znenadání přišla válka a chtěla nás zabít, případně hladomor, povodeň nebo epidemie. Samé veselé věci. Není divu, že děti trpí stresem. Vzpomínám si, jak nám pan učitel Cressey vypočítával další možnosti. „Nebo kdyby vláda schválila zákon, že každý, kdo má modré oči, musí pryč,“ a všechny modrooké děti ve třídě otevřely pusy: „Cože?“, a spolužáci, kterým to došlo, si v duchu říkali: „Ano, i vy. Představte si to.“

Tedy jsem ještě Mab ani France neznala. To všechno jsem měla teprve před sebou. Teď se mi vybavuje, jak jsme si na ten seznam psali věci jako telefony a auta a domácí mazlíčky a Nintendo. Pan učitel nás ale upozorňoval: „Nebudou nabíječky, nebude benzín, budou konzervy pro psy, nebude čas.“

Pak dodal: „Všechny tyhle věci vás jenom zdrží, a nakonec beztak nebudou k ničemu.“

Nejspíš mu šlo o to, abychom si vzali jenom svoje blízké a nanejvýš ještě pas a vyrazili do kopců.

Snažil se nás přimět pochopit, co je opravdu důležité, ale my jsme ho neslyšeli.

Teď už poslouchám.

Pan učitel Cressey onemocněl a ztrácel se před očima. Prostě ho postupně bylo míň a míň, až nakonec zmizel docela.

To babička odcházela pomalu, hlavou napřed, zapomínala. Nedokázala jsem se na to dívat.

Mab odešla během pár vteřin. Nejspíš i proto z ní tady pořád ještě tolik zůstává.

No tak dobře, povídá, když se směju jejímu seznamu přání. Co by sis vzala ty?

Pan učitel Cressey přinesl jednou na hodinu činčilu. Vůbec netuším, kde ji sebral. Zavřeli jsme oči a natáhli ruce, a když jsme se směli podívat, už jsme se jí dotýkali.

„Ani ji necítíte na dotek,“ poučil nás. „Protože je tak jemná.“

Procházím si seznam kandidátů. Franc a můj bráška, rodiče a babička předtím, než umřela. Moje komiksy, oblíbené tenisky, všechny knížky, co mám ráda. Vlastně je to k ničemu. Stejně znám odpověď už předem. Zнала jsem ji od samého začátku.

Dotknu se Mabiny tváře. Nebo se o to aspoň pokusím. Stejně jako tenkrát s činčilou čekám, kdy už ji nahmatám, ale nedaří se mi to.

„Tebe,“ povídám a její oči jsou jako skleněné korálky, jako kapky rosy, jako voda. „Na sto procent. Vzala bych si tebe.“

3. PLASTOVÝ KELÍMEK NA JEDNO POUŽITÍ

Že bych měla zajít za odborníkem, to prvně napadlo mámu s tátou. Sama jsem z toho zezačátku moc nadšená nebyla. Jenže oni pořád nedali pokoj, i když na mě byli hodní, a nakonec i Mab prohlásila, že by mi to nejspíš prospělo.

„Nemůžeš přece do konce života vysedávat doma a číst si pitomý knížky o fyzice,“ řekla, a když jsem se jí zeptala, proč ne, opáčila: „Protože mi chybíš, ty Kvantová princezno. Zkoušíš hledat babičku v kdejaký černý díře, a já zatím umírám nudou.“

Stevie má poradnu v omšelém baráku kousek za hlavní třídou. Nad dobročinným obchůdkem, vedle zubaře. Začala jsem k ní chodit kvůli babičce. To, co se jí stalo, mě vážně vzalo. Jako by se ve zpomaleném filmu ztrácela, jako by ji unášel proud a my pro ni nemohli doplatat a zachránit ji: nezbývalo nám než stát na břehu a přihlížet. Přisahám, že jsem se snažila, ale nedařilo se mi z toho dostat. Pořád mám v krku knedlík, když o tom mluvím.